

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

46. An licitum sit suadere abortum, quando mulier gravida parata est se
occidere ad infamiam vitandam? Ex p. 7. tr. 5. res. 39.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

na à la fufée de la madre, y à la muerte de la creatura, no haviendo otro remedio para librar la madre, es licito tomarla: por que se ha de preferir la vida de la madre, y muerta ella à maravilla vivira la creatura, y lo mismo digo, quando el medicamento es dudoso.] Si igitur de vita matris, & fœtus omnino desperatum fit, licitum erit medico, & ad id tenetur, ait Sanchez, applicare medicinas ad matris salutem & ad fœtri nocendum ejusque abortum: imò etiam si medicamenta sint dubia, auxilium, vel mortem potius sint illatura, in tali eventu melius est anceps auxilium experiri, quam omni spe destitutam, sincere infirmam perire. 6. Notandum est tamen cum Lessio lib. 2. c. 9. dub. 10. num. 63. & aliis communiter, quod quando proles est animata, illicitum erit, præbere matri medicamentum directe curativum cum notabili periculo prolis, si certum erat, vel valde probabile, prolem sine illo vivam edendam. Sed Sanchez ubi supra de matr. tom. 3. lib. 9. disp. 20. n. 17. existimat casum hunc rarissimum esse, ac moraliter impossibile; matris enim morbo laborantis lethali, corrupti humores alimentum quo puer nutriendus est, ita inficiunt, ut penè miraculum sit, matre pereunte fœtum incolumem evadere. Sed ad alia procedamus.

RESOL. XLIV.

An ad evitandum periculum vitæ, & infamiae puella prægnantis, sit licitum procurare abortum, si fœtus non sit animatus? Ex part. 6. tract. 8. & Misc. 3. Ref. 37.

^{Sup. his seqq. in hoc §. sup. in ref. 40. §. 1. in fin. & §. Sed diff. cultas.}
^{Sup. hoc sup. in ref. 10. §. rectè in fin. & in ref. 41.}
^{Quæ hic est §. 1. antecedens, & in ref. seq. & sup. in ref. 38. §. 1. in fin. sed lege eam à princ. & §. 8. ejus primæ not.}
PRO affirmativa sententia in 3. part. tract. 5. ref. 11. adduxi Torrellancam de Magia, lib. 2. cap. 43. num. 10. & quidem putabam suam sententiam à nemine sequendam esse, sed deceptus sum, nam illam postea docent Leo Zambell, in Repertorio Morali, verb. Medicus n. 11. Bordon, in Consiliis Regul. ref. 45. §. 4. n. 4. in fine. Et hanc sententiam tanquam probabilem admittit novissimè Magister Lezzana in summa Questionum Regularium, tom. 3. verb. Abortus, n. 5. ubi sic ait. Peccatum grave est procurare abortum etiam in casu quo fœmina Nobilis, aut Monialis cum viro peccaverint, & timent mortem vel infamiam, vel scandalum si gravidæ fiant, non enim sunt faciendæ mala, ut veniant bosæ, & est contra ordinem impedire conceptionem fœtus, nam semen & copula à natura sunt instituta ad prolis conceptionem & generationem. Dicit tamen Azorius oppositam esse opinionem aliquorum, quos nō refert, quam credo probabilem solum in eo casu quo nullo alio omnino modo, nullavē viā impediri posset infamia, aut mors talis fœminæ, tum enim non videtur esse intrinsecè malum procurare abortum fœtus inanimis, aut impedire conceptionem ipsius. Ita Lezzana, cui etiam addendus est Ægidius Trullench in Decalogum, tom. 2. lib. 5. cap. 1. dub. 4. n. 1. sic asserens. Aliqui existimant si aliud non suppetat remedium, licere procurare abortum fœtus tamen inanimati ad evitandum periculum vitæ, & infamiae puellæ prægnantis, sicut diximus licere ad evitandam mortem naturalem. Hæc autē opinio non omnino placet Diana, & meritò quidem, non tamē videtur improbabilis. Ita Trullench. Et tandem non desinam hic adnotare, quod consultus de hoc casu à viro nobili, & fide digno testatus est mihi doctissimum Theologum Societ. Jesu quem ego scio, respondisse, ut supradictum est licitum esse pro salvanda vita & honore puellæ prægnantis procurare ejus abortum ante fœtus animationem. Sed adhuc ego non discedo à sententia negativa, quam supra docui, & docet novissimè pluribus citatis, & me etiam relato Pater Thesaurus in Praxi, part. 2. verb. Abortus, cap. 1. limit. 3. ubi testatur hanc sententiam

esse communem inter Theologos, & Iustas, quod etiam fateatur Eligius Bassæus in florib. Theolog. præf. vers. Abortus, num. 1. & contrarium esse improbabile tenet doctissimus, & amicissimus Pater Magister Candidus in Disquis. Mor. 10. 2. disquis. 1. art. 1. Imò audio, si verum est, fuisse damnatum in Congregatione Sancti Officij.

RESOL. XLV.

An pro mendo honore, & vita puelle prægnantis licitum sit sine timore censurarum procurare abortum fœtus animati?
^{Et an doctrina hujus questionis vera sit, in femina cuiusque cumque conditionis id est, si Monialis sit & Deo sacra, aut Nobilis, aut etiam si scandalum timeatur?}
^{Et quid postquam natus est fœtus, an licitum sit eum occidere, vel suffocare, ne reveletur peccatum? Ex p. 7. tract. 5. Ref. 32.}

PRO probabilitate partis affirmativæ adduxi quos DD. in p. 6. tr. 8. * ref. 37. Sed ego illam proflus improbabilem puto; Et idcō negativam sententiam novissimè meritò docuit Ludov. Cuspenis in curs. Theol. tom. 2. tract. 18. disp. 3. sect. 5. n. 40. ubi sic ait. Non tamen est licitum applicare matri medicinas præfatas, quando non periclitatur vita matris ex malis humoribus, vel ex abundantia sanguinis: unde si tales medicinæ sumantur ad abortum fœtus, vel impediendam generationem, quia alias si detegatur peccatum matris, occidetur à marito, vel à propinquis. In hoc ergo casu non licet sumere medicinas, vel applicare, propter vitandam mortem matris cum periculo mortis fœtus: licet neq; postquam natus est, licitum est illum occidere vel suffocare ne reveletur peccatū. Ratio est, quia tunc fœtus non est aggressor, ut ita dicam, sed mater ipsa est causa sui periculi provenientis ab extrinseco. Unde patet minus licitum esse procurare abortum ad vitandam infamiam, vel propter periculum quod mater est experta aliquando in ipso partu. In his ergo casibus, neque per accidens, neque indirectè licet fœtum occidere, vel exponere mortis periculo; esset enim talis mors voluntaria, etiam per accidens intentā. Ita Cuspenis, cui adde Scipionem de Rubis in Apbor. Epist. ver. Abortus n. 3. Mazuchello tract. de cast. ref. disp. 2. c. 3. disp. 4. n. 24. & Dicaillum de Iust. lib. 2. tr. 1. disp. 10. dub. 13. n. 173. qui addit hoc verum esse in femina cuiuscumque conditionis, id est etiam si nobilis sit, aut monialis & Deo sacra, aut etiam si scandalum timeatur. Probat primò, quia non sunt faciendæ mala, ut evaniant bonæ. Secundò quia hoc est contra naturam generationis; fœmina verò sibi imputet periculum mortis vel infamiae. Et ita hanc sententiam me citato tenet novissimè noster P. Alphonsus de Leone de censuris Recoll. 7. n. 18.

RESOL. XLVI.

An licitum sit suadere abortum, quando mulier prægnans parata est se occidere ad infamiam vitandam? Ex p. 7. tract. 5. Ref. 39.

NEGATIVè videtur respondendum ex P. M. C. dido in Disquis. tom. 1. Disquis. 1. art. 2. dub. 2. n. 5. ubi nostra sententia non videtur admittere consilium ad minus malum. Sed ego teneo affirmativam sententiam cum Mazuchello tract. de cast. ref. disp. 2. cap. 3. quest. 3. difficult. 1. num. 63. ubi sic ait. Quoties pater esset animo firmatus, ac determinatus occidere filiam suam, quam gravidam comperisset ex præ-

vo concubitu; vel filia ipsa esset parata scilicet occidere ad infamiam avertebam, nec alio modo posset ab hac involuntate averti: in tali casu liceret consulere, & inducere ad abortum procurandum, quia hoc non esset inducere ad malum, sed ad electionem minoris mali, quæ bona est. Ita ille. Et licet multi negent non esse suadendum minus malum, ad evitandum majus, tamen hoc posse fieri magis probabiliter afferunt alij: Et ita novissime tenet Eminentiſſimus Dominus meus Cardinalis de Lugo de *Inſt.* tom. 1. diſp. 19. ſect. 2. §. 2. num. 43. ubi ſic ait. Hæc quæſtio ſupponit illam aliam, an volenti facere gravius peccatum liceat conſulere minus? In qua quæſtione multi abſolute negant id licere, Antoninus, Gabriel, Sylveſter, Cajetanus, Conradus, Covarruvias, Valentia, Angles, quos aſſert Thomas Sanchez lib. 7. de matrim. Novam diſp. 11. num. 14. qui eam ſententiam ſatis probabilem

putat. Atq; tamen communiter, quos idem Sanchez & in tom. 8. refert, & ſequitur num. 16. dicunt, cum debitis circumſtantijs id licitum eſſe: nempe quando ille cui id conſulitur, ſuum animum habebat utrumque, vel certe gravius malum faciendi, nec aliter potes illud avertere à graviori malo. Ratio autem eſt, quia conſilium illud non eſt abſolutum ſed conditionatum explicite, vel implicite ſcilicet, ſi unum ex his facturus es, fac hoc minus, & non illud gravius, quod quidem veriffimè, & rationabiliter conſulitur: quia ex duobus malis minus malum eſt eligendum. Ita ille.

In indice primo hujus Tom. 5. in fine tract. 6. de Abortu, ſunt pauciſſima Diſſic. quæ ſimul pertinent ad hunc prædictum tractat. 6. de Abortu, &c.

TRACTATUS SEPTIMVS, DE SIMONIA, ATQVE DE DATIS, ET PROMISSIS SVPER BVLLAM GREGORII XIII.

RESOLVTIO PRIMA.

An ſi quis cum Pontifice ſciente committeret ſimoniam incidere in penas, ſi Papa expreſſe cum ipſo non diſpenſaret?

Ex quo inferitur, quod ſi ſtatuto Episcopii caveatur, quod ludens ad hazardum ſit excommunicatus, ludens cum eodem Episcopo, qui ſtatutum edidit, an ſit excommunicatus, etiamſi Episcopus non incidat in penas ſtatuti?

Etiamsque advertitur, quod ſi Princeps ſciens aliquem eſſe inhabilem ad dignitatem, quam ei conferre intendit, ipſo facto, quo ei confert, tacite, impliciteque videtur eum capacem reddere, & cum eo diſpenſare.

Et tandem queritur, an Pontifex incurrat crimen, & penas ſimonie juris poſitivi? Ex part. 10. tract. 16. & Miſc. 6. Ref. 16. alias 15.

§. 1. AFFIRMATIVAM ſententiam docet Paludanus in 4. d. 25. quaſt. 4. Sylveſt. in verb. ſimonia quaſt. 4. Aurea Armilla in eodem verb. in ſin. Dominicus à Soto lib. 9. de Inſt. & jure quaſt. 5. art. 2. Petrus de Aragon. in 2. 2. S. Thomas 9. 100. art. 1. verſus ſin. Greg. de Valent. in 9. puncti. ult. Angelus in verbo ſimonia 5. §. 7. 8. & infra verb. illo 7. §. 5. S. Antonin 2. part. tit. 1. cap. 5. §. 2. Felinus in hoc cap. & in cap. De cetero col. ſin. de re judic. Turrectem, in d. cap. latorem. num. 4. Martinus Navarr. loco citato, & ejus Diſcipulus Didac. Covarr. in reſc. cap. Peccatum de reg. jur. in 6. part. 2. §. 8. num. 9. Colmus Philarcus Theologus Florent. tom. 1. de offi. Sacerdotis lib. 6. cap. 3. concl. 5. Tom. V.

Atque hæc eſt communior, receptiorque opinio. In partem negantem ierunt Adrian. quodl. 9. art. ult. ad 4. principale. Ioannes Major in 4. d. 25. quaſt. 3. In hanc partem allegatur à Panormit. etiam Ioannes Andreas in regul. cui licet de reg. jur. in 6. Mercurialib. Vbi ad propositum facit, quod ait in ſummi. Si Episcopi ſtatuto caveatur, quod ludens ad hazardum, ſit excommunicatus ludens cum Episcopo, qui talem ſtatutum edidit, excommunicatus eſt, etiamſi Episcopus non incidat in pœnam ſtatuti. Cardinalis Cajetanus 2. 2. quaſt. 110. art. ultimo. anceps eſt in hac dubitatione. Vtriusque ſententiæ argumenta ponit, & ſolvit. Et quidem diſpenſatio eſt actus poteſtatis legiſlativæ, atqui Pontifex admittens ſimoniam, ſi aliud non dicat non utitur huiusmodi ullâ poteſtate; ſine diſpenſatione autem manent in ſuo vigore leges pœnales reſpectu ſubditi; ergo in propoſito ejuſmodi pœnas incurrit. Deinde, etiam ſi Papa ſalutet excommunicatam verbo, oſculo, literis, aut alio quovis modo cum ipſo communicet, non propterea eum cenſetur abſolvere, ut aperte definitum eſt Clementina, ſi ſummus Pontifex; De ſententia excommunicationis.

2. Sed, ut verum fatear, ego negativæ ſententiæ adhæreo, dico igitur, quod Pontifex ſcienter committens cum alio tertio ſimoniam, ipſo facto diſpenſat cum eodem, ut non incidat in pœnas à Canonibus latas contra ſimoniacos, ſecundum affirmantem, communioſiorem, & verioſiorem opinionem. Ratio eſt, quia ſcientia Principis purgat hoc crimen, quantum ad eas pœnas, quæ ſunt juris poſitivi. Quandoquidem Princeps ſciens aliquem inhabilem ad dignitatem, quam ei conferre intendit, ipſo facto, quo ei confert, tacite, impliciteque videtur eum capacem reddere, & cū eo diſpenſare, juxta dicta à Barr. in l. Barbarius n. 12. ff.